

Öppet hus

Öppet hus

Invånarna kan
besöka kommunens/
landskapets lokaler
och bekanta sig
med förtroendemän,
tjänsteinnehavare
och anställda.

**Öppen
beredning**

**Öppen
beredning**

Invånarna kan framföra sina åsikter i en fråga som är under beredning, t.ex. vid samrådsmöten, genom direkt kontakt eller via webbdiskussioner.

**Öppna data
utnyttjas**

**Öppna data
utnyttjas**

Öppna data produceras och administreras av kommunen/landskapet i maskinläsbar form och får avgiftsfritt användas, bearbetas och delas av vem som helst både för privata och kommersiella ändamål.

**Understöd
och incitament**

**Understöd
och incitament**

Kommunen/landskapet
kan exempelvis
bevilja understöd
och erbjuda
verksamhetslokaler
för olika organisationer.

**Officiellt
ändrings-
sökande**

**Officiellt
ändrings-
sökande**

Invånarna kan söka
ändring i beslut,
anföra klagomål
över en myndighets
verksamhet eller lämna
in anmärkningar om
myndigheters förslag.

**Gemensamt
bruk av lokaler**

**Gemensamt
bruk av lokaler**

Kommunen/landskapet
kan stödja olika
medborgaraktorers
spontana verksamhet
exempelvis genom att
främja gemensamt
bruk av kommunägda/
landskapsägda
lokaler och genom
att samarbeta vid
underhållet av de
gemensamma
lokalerna.

Frivilligarbete

Frivilligarbete

Frivilligarbete är sådan verksamhet som företas till förmån för enskilda människor eller sammanslutningar och som man inte får ekonomisk ersättning, dvs. lön för. Det görs av egen fri vilja, utan tvång.

**Officiella
motioner**

**Officiella
motioner**

Kommunens/
landskapets
invånare har rätt
att komma med
initiativ i frågor som
gäller kommunens/
landskapets
verksamhet. Ett initiativ
kan också lämnas in av
utländska medborgare
eller personer under
18 år.

**Medborgar-
budget**

**Medborgar-
budget**

Invånarna deltar aktivt
i planeringen av och
besluten om ekonomi
och resurser.

Utlåtanden

Utlåtanden

Exempelvis invånar- och byaföreningar, äldre- och handikappråd samt ungdomsfullmäktige kan delge sina åsikter i en fråga som är under beredning. Kommunen/landskapet begär utlåtanden av alla intresserade. Responsen sammanställs och publiceras.

Respos

Respos

Invånare och servicemottagare kan framföra sina åsikter om den service de får. Responsen kan lämnas till exempel skriftligt i en responslåda, via ett system för snabbrespons eller genom att man fyller i en kundenkät eller responsblankett.

**Invånar-
anträffar**

**Invånar-
anträffar**

Frågor som berör hela eller en del av kommunen/landskapet presenteras vid öppna forum. Invånarna kan framföra sina åsikter till förtroendevalda och tjänsteinnehavare.

**Inkluderande
konst**

**Inkluderande
konst**

Invånarna kan uttrycka sina önskemål med kulturella metoder, endera individuellt eller genom gemensam verksamhet.

**Webbenkäter
och webb-
diskussioner**

**Webbenkäter
och webb-
diskussioner**

Invånarna kan framföra sina åsikter och/eller diskutera aktuella frågor på Internet. Webbdiskussionerna kan också koncentreras till någon avgränsad fråga/något problem och då kan invånarna tillsammans söka nya lösningar och idéer i det sammanhanget (crowdsourcing).

**Invånar-
och
byaföreningar**

**byaföreningar
och
Invånar-**

Föreningarna kan ordna klubb- och hobbyverksamhet, erbjuda service, sysselsätta personer som bor i området och stärka den sociala gemenskapen.

**Regionala
evenemang**

**Regionala
evenemang**

Invånarna kan ordna
mässor, fester och
andra evenemang
med kommunens/
landskapets
medverkan.

**Tillstånd och
spelregler för
verksamhet på
eget initiativ**

**Tillstånd och
spelregler för
verksamhet på
eget initiativ**

Invånarnas frivilliga verksamhet kan underlättas med mindre regelstyrning och lättare tillståndsprocesser. Exempel på detta är restaurangdagen och andra pop up-evenemang.

Medborgarråd

Medborgarråd

Medborgarråden består av personer som anmält sitt intresse och som väljs så att deltagarna bildar ett representativt urval av områdets befolkning. Råden hör experter och för diskussioner som leds av en gruppledare. Avslutningsvis sammanställer deltagarna ett gemensamt uttalande som presenteras för beslutsfattarna.

**Delnings-
ekonomi**

**Delnings-
ekonomi!**

Invånarna kan sinsemellan låna, dela eller hyra föremål i stället för att äga dem samt erbjuda varandra hjälp, stöd och kunnande. Denna sorts verksamhet stöder aktivt medborgarskap och skapar en ny slags affärsverksamhet.

**Ledda
promenader**

**Ledda
promenader**

Invånarna och kommunens/ landskapets ansvarspersoner bekantar sig med bostadsområden och livsmiljöer och antecknar observationer.

Invånarna framför sina åsikter om vad som eventuellt borde ändras.

Försök

FÖRSÖK

Invånarna deltar i idéekläckning och genomförande i snabb takt av lösningar vars syfte är att utveckla och förbättra servicen.

Invånarråd

Invånarråd

En grupp bestående av invånare, företag och sammanslutningar som sammanträder regelbundet och driver gemensamma ärenden framåt. Invånarrådet kan också vara en opinionskanal som fungerar på webben.

**Informations-
möten**

**Informations-
möten**

Invånarna får information om specifika ärenden som är under beredning, får ställa frågor och framföra egna åsikter vid öppna forum.

**Referens-
och sparrings-
grupper**

**Referens-
och sparrings-
grupper**

Invånare som befinner sig i en liknande livssituation träffas, delar erfarenheter och lär sig av varandra. Kommunen eller landskapet ordnar sammankomsten samt tillhandahåller handledare och lokaler.

**Erfarenhets-
experter**

**Erfarenhets-
experter**

En erfarenhetsexpert är en person som har personlig erfarenhet av utmanande livssituationer. Personen har fått utbildning eller inskolning för sin uppgift och får ersättning för arbetet. Exempelvis kan en erfarenhetsexpert ha en missbrukarmottagning vid en hälsocentral.

**Gemensamt
utvecklings-
arbete**

**Gemensamt
utvecklings-
arbete**

I en workshop
för gemensamt
utvecklingsarbete
kan en grupp
bestående av kunder,
personal och andra
serviceproducenter
tillsammans planera
och utveckla tjänster.

**Delegationer
och
kommittéer**

**Delegationer
och
kommittéer**

Kommittéerna tar initiativ, gör framställningar och ger utlåtanden. En del av dem deltar i utvecklandet av området och ordnar tillställningar. En del kan ha ekonomisk beslutanderätt till exempel rörande bidrag till organisationer eller småskalig lokal utvecklingsverksamhet.

Sociala medier

Sociala medier

Kommunen/
landskapet presenterar
sin verksamhet
exempelvis i Facebook
och invånarna kan
delta i diskussionen.
Föreningar och andra
aktörer kan också föra
debatt i sociala medier
och samla in respons
till kommunen/
landskapet.

**Regionala
paneler och
sammanträden**

**Regionala
paneler och
sammanträden**

Öppna forum där
frågor som är viktiga
för områdets invånare
tas upp.

**Gräsrots-
kontakter med
invånarna**

**Gräsrots-
kontakter med
invånarna**

Anställda vid
kommunen/landskapet
beger sig ut till platser
där nuvarande och
kommande kunder
befinner sig.

De anställda får
direktobservationer
och invånarna
upplever att de blir
hörda.

**Talko-
verksamhet**

**Talko-
verksamhet**

Talkoarbete, eller arbetsgille, är en traditionell form av grannsamverkan och föreningsverksamhet som är förknippad med en stark känsla av social gemenskap. Arbetsinsatsen erbjuds utan ersättning. Verksamheten anses vara allmännyttig och beskattas inte.

**Service-
design**

**Service-
design**

Invånarna och de anställda kartlägger servicebehoven tillsammans och utvecklar tjänster på basen av dessa behov.

Som stöd kan man till exempel använda invånarnas journaler och erfarenheter av hur tjänsterna fungerar.

**Digitala platt-
formar för
växeverkan**

**Digitala platt-
formar för
växeverkan**

Invånarna kan framföra sina åsikter om tjänsterna och hur de kan förbättras. Man får information och nyttiga tips om frågor som berör kommunen/landskapet exempelvis med hjälp av en mobilapplikation.

Fokusgrupper

Fokusgrupper

I fokusgrupper, eller gruppdiskussioner, samlar man in uppgifter om kunderna genom att intervjua en liten grupp åt gången om ett specifikt tema.

Fokusgrupper är användbara både när frågor lyfts fram och när de bereds.

**Rundabords-
samtal**

**Rundabords-
samtal**

Invånare i kommunen/
landskapet, föreningar,
företag och försam-
lingar samt andra
aktörer samlas
kring samma bord
för att diskutera
gemensamma ärenden.
Man går igenom mål
samt vem som gör vad
och med vilka resurser.
Rundabordssamtalen
kan vara lokala, regio-
nala eller temamässiga.

**Områdes-
kommittéer
och
områdesråd**

**områdesråd
och
kommittéer
områdes-**

Regionalt sammansatta grupperingar som framför invånarnas åsikter till kommunens/ landskapets kännedom, kommer med initiativ, ger utlåtanden och deltar i utvecklandet av området.

Servicesedel

Servicesedel

Invånaren kan utnyttja privata tjänster antingen som ett alternativ till eller för att komplettera kommunens/landskapets utbud. Kommunen/landskapet fastställer vilka tjänster invånaren får köpa med en servicesedel och värdet på servicesedeln samt godkänner de privata serviceproducenter som invånaren får anlita.

**Personlig
budget**

**Personlig
budget**

Invånaren har till sitt förfogande en viss summa pengar som används för tjänster.

Tillsammans med en anställd som kommunen/landskapet utsett för uppgiften planerar invånaren användningen av pengarna. Strävan är att uppnå flexibla och individuella servicelösningar.

Delaktighets- workshop

Delaktighets-
workshop

I en delaktighetsworkshop kan ett begränsat antal deltagare diskutera gemensamma angelägenheter småskaligt och informellt.

**Kommuni-
kation**

**kommuni-
kation**

Kommunen/
landskapet
kommunicerar
interaktivt via flera
kanaler. Invånarna
får information och
kan ge respons om
tjänster och ärenden
som är under
beredning med hjälp
av media, elektronisk
kommunikation och till
exempel verktyg på
offentliga platser.